نام : نام خانوادگی: نام پدر: پایه : نام دبیر:	به نام خداوند علم و قلم اداره ی آموزش و پرورش ..... دبیرستان ..... سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲	نام درس: علوم و فنون (۳)- ادبیات و علوم انسانی تاریخ : ۱۴۰۲/۰۳/۱۶ زمان آزمون: ۹۰ دقیقه سوالات ارزشیابی خرداد ۱۴۰۲ نمره با عدد: نمره با حروف:

ردیف		بارم
	بخش نخست: تاریخ ادبیات (۲ نمره)	
۱	**کدام عبارت معرف «فرّخی یزدی» است؟** الف) وی توانست با اشعار ساده و عامیانه‌اش که طنزآمیز هم بود، در میان مردم جایگاه مناسبی پیدا کند. ب) تحت‌تأثیر شاعران گذشته، به ویژه مسعود سعد و سعدی بود و آشنایی با سعدی طبع وی را شکوفا ساخت.	۰/۲۵
۲	**شاعران زیر، سردبیری کدام‌یک از «روزنامه‌های دورهٔ بیداری» را برعهده داشتند؟** الف) ادیب‌الممالک فراهانی: ب) میرزادهٔ عشقی:	۰/۵
۳	**کدام‌یک از گزینه‌های زیر دربارهٔ «نیمایوشیج» و تحوّل‌آفرینی او در شعر معاصر، درست است؟** الف) تصرّف نیما در ماهیّت شعر نو و ارائهٔ ماهیّتی تازه از آن، به تغییر در قالب و ویژگی‌های سخن شاعران قدیم انجامید. ب) نیما در ۱۳۱۶ منظومهٔ «افسانه» را به‌عنوان بیانیهٔ شعر نو منتشر کرد که نزدیکی به ادبیّات نمایشی، از ویژگی‌های آن است. ج) نیما در مسیر بنیان‌گذاری شعر نو تلاش کرد تا واژگان نو به کار بَرَد و از به‌کارگیری واژگان روزمرّه و عامیانه پرهیز کند. د) جریان نوگرایی نیما با سرایش «ققنوس» تثبیت شد. او در این منظومه، تغییراتی در اصول و ضوابط شعر سنّتی ایجاد کرد.	۰/۲۵
۴	**سرودهٔ زیر از کدام اثر «مهدی اخوان ثالث» برگزیده شده است؟** «سلامت را نمی‌خواهند پاسخ گفت / سرها در گریبان است / کسی سربرنیارد کرد پاسخ گفتن و دیدار یاران را / نگه جز پیش پا را دید نتواند / که ره تاریک و لغزان است.»	۰/۲۵
۵	**درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را تعیین کنید.** الف) کتاب «دو کبوتر، دو پنجره، یک پرواز» از آثار داستانی «سید مهدی شجاعی» در زمینهٔ ادبیّات عاشورایی است. ب) دورهٔ اوّل ادبیات معاصر (از ۱۳۰۴ تا شهریور ۱۳۲۰) را دورهٔ درخشش نیما و جدال بر سر شعر کهنه و نو می‌دانند.	۰/۵
۶	**داستان‌نویسی نوین با افرادی مانند ..... نویسندهٔ «سگ ولگرد»، گسترش یافت.**	۰/۲۵
	بخش دوم: سبک‌شناسی (۲ نمره)	
۷	**کدام بیت مصداق توضیح زیر است؟** «گروهی از شاعران دورهٔ بیداری با آگاهی از سنّت‌های ادبی، به زبان پرصلابت گذشته وفادار ماندند.» الف) برکش ز سر این سپیدمعجر بنشین به یکی کبودا ورند ب) چون نگریم ز درد و چون ننالم دزد را چو محرم به خانه کردم؟	۰/۲۵

۸	**مفهوم کدام بیت با مفهوم «آزادی» در دورهٔ بیداری، متفاوت است؟** الف) در محیط طوفان‌زا ماهرانه در جنگ است ناخـدای استبداد بـــا خـدای آزادی ب) اسیـــری هیـــچ آزادی نجـــوید چو دل در بنـــد گیســـوی تو دارد	۰/۲۵
۹	**با توجّه به نوشتهٔ زیر، دو مورد از ویژگی‌های «زبانی» نثر دورهٔ معاصر تا انقلاب را بنویسید.** «به قدری عصبانی شده بودم که چشمم جایی را نمی‌دید. از این بهانه‌تراشی‌هایش داشتم شاخ درمی‌آوردم. بی‌اختیار در خانه را باز کرده و این جوان نمک‌نشناس را مانند موشی که از خمرهٔ روغن بیرون کشیده باشند، بیرون انداختم.» جمال‌زاده	۰/۵
۱۰	**درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را تعیین کنید.** الف) یکی از ویژگی‌های فکری ادبیّات معاصر تا انقلاب اسلامی، فراوانی مدح، ذم و هجو در شعر است. ب) تسلّط کافی شاعران دورهٔ بیداری بر ادبیّات کهن، موجب کم‌توجّهی در کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی بود.	۰/۵
۱۱	**در بررسی سبک‌شناسی شعر زیر، هر گزاره، مربوط به کدام یک از سطوح «زبانی، ادبی یا فکری» ادبیّات انقلاب اسلامی است؟** «سراپا اگر زرد و پرمرده‌ایم ولی دل به پاییز نسپرده‌ایم» چو گلدان خالی لب پنجره پر از خاطرات ترک‌خورده‌ایم» قیصر امین‌پور الف) «خاطرات ترک‌خورده» یک ترکیب بدیع و بی‌سابقه است. ب) شاعر در این سروده از واژه‌های نمادین مانند «پاییز» بهره برده است.	۰/۵
	بخش سوم: موسیقی شعر (۶ نمره)	
۱۲	**از بیت‌های زیر، برای انواع وزن «همسان تک‌لختی، ناهمسان و همسان دولختی» یک نمونه انتخاب کنید.** الف) گر این چنین به خاک وطن شب سحر کنم خاک وطن چو رفت، چه خاکی به سر کنم؟ ب هوای خود چو نهادم رضـــای او چو گـــزیدم جهان و هرچه در او جز به کام خویش ندیدم ج) فصـــل گـــل می‌گذرد هم‌نفســـان بهـــر خدا بنشینیـــد به باغـــی و مـــرا یـــاد کنیـــد	۰/۷۵
۱۳	**وزن کدام مصراع در مقابل آن درست نوشته شده است؟** الف) دریاب که مبتلای عشقم (مفعولُ مفاعلن فعولن) ب) لختی بخند خندهٔ گل زیباست (مفعولُ فاعلاتُ مفاعیلُ فاعلن)	۰/۲۵
۱۴	**تقطیع هجایی نمونه‌های زیر، با کدام اختیار شاعری مطابقت دارد؟** الف) گیسوی او (- UU -) ب) سرافرازی (U - - -)	۰/۵
۱۵	**با توجّه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.** «گر برگ گل سرخ کنی پیرهنش را از نازکی آزار رساند بدنش را» الف) مصراع اوّل بیت را تقطیع هجایی کنید. ۰/۵ ب) ارکان معادل بیت را به‌گونه‌ای بنویسید که «همسان» باشد. ۰/۵ ج) در هر یک از مصراع‌ها، یک اختیار شاعری زبانی مشخّص کنید. ۰/۵	

۱۶	**مصوّت بلند «ی» در کدام مصراع به کوتاه تبدیل نمی‌شود؟** الف) یارب قبول کن به بزرگی و فضل خویش ب) ای گنبد گیتی ای دماوند ج) پیش از تو آب معنی دریا شدن نداشت د) آن نور روی موسی عمرانم آرزوست	۰/۲۵
۱۷	**با توجّه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.** «مرا بسود و فروریخت هرچه دندان بود نبود دنـــدان لابـل چراغ تابان بود» الف) وزن بیت را بنویسید. ب) در رکن دوم مصراع دوم، کدام اختیار وزنی به‌کاررفته است؟	۱ ۰/۲۵
۱۸	**با مقایسهٔ دو شعر زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.** ۱) میان مشرق و مغرب ندای محتضریست / که گاه می‌گوید / من از ستارهٔ دنباله‌دار می‌ترسم. ۲) چون درختی در صمیم سرد و بی‌ابر زمستانی / هر چه برگم بود و بارم بود / ... ریخته است. الف) وزن کدام شعر، «ناهمسان» است؟ ب) مصراع اوّل شعر دوم چند رکن دارد؟ ج) وزن واژهٔ معادل پایه‌های آوایی مصراع «که گاه می‌گوید» را بنویسید.	۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۵
۱۹	**نام وزن متناسب با هر بیت را از ستون مقابل بیابید و بنویسید. (نام یک وزن اضافی است)**	۰/۵

	بیت	وزن
الف	محمّد کافرینش هست خاکش هزاران آفرین بر جان پاکش	رمل مثمّن محذوف
ب	چنان سایه گسترد بر عالمی که زالی نیندیشد از رستمی	هزل مسدّس محذوف
		متقارب مثمّن محذوف

بخش چهارم: زیباشناسی (۶ نمره)

۲۰	**همه آرایه‌های ادبی کدام گزینه در بیت زیر دیده می‌شود؟** «نرگس همی رکوع کند در میان باغ زیرا که کرد فاخته بر سرو مؤذنی» الف) حسن تعلیل، تناسب، تلمیح، استعاره ب) تشخیص، اسلوب معادله، تلمیح، کنایه	۰/۲۵
۲۱	**با توجه به سرودهٔ زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.** «چه زنم چونای هردم ز نوای شوق او دم که لسان غیب خوشتر بنوازد این نوا را همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی به پیام آشنایی بنوازد آشنا را» الف) چگونه درمی‌یابیم بخشی از این سروده از «حافظ» است؟ ب) این کاربرد باعث پیدایی کدام آرایه شده است؟	۰/۵

۲۲	**آرایهٔ مناسب هر بیت را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید.** الف) شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل کجا دانند حال ما سبکباران ساحل‌ها؟ (تلمیح / مراعات نظیر) ب) به یک کرشمه که در کار آسمان کردی هنوز می‌پرد از شوق چشم کوکب‌ها (حسن تعلیل / لف‌و نشر ج) دســـــت در دامـــن مـــولا زد در که علـــی بگـــذر و از ما مـــگذر (ایهام / اغراق)	۰/۷۵
۲۳	**در کدام بخش‌های سرودهٔ زیر آرایهٔ «پارادوکس» دیده می‌شود؟** «ما / در عصر احتمال به‌سرمی‌بریم/ در عصر شک و شاید / در عصر پیش‌بینی وضع هوا / از هر طرف که باد بیاید/ در عصر قاطعیت تردید / عصر جدید عصری که هیچ اصلی / جز اصل احتمال، یقینی نیست.»	۰/۵
۲۴	**با توجه به آرایهٔ «ایهام»، مصراع دوم بیت زیر را به دو شکل معنی کنید.** «چون جام شفق موج زند خون به دل من با این همه دور از تو مرا چهرهٔ زردی است»	۰/۵
۲۵	**در بیت «گر هزار است بلبل این باغ همه را نغمه و ترانه یکی است»:** الف) واژهٔ «هزار» علاوه بر عدد، چه معنایی را در ذهن خواننده تداعی می‌کند؟ ب) توهّم در معنیِ دیگر این واژه، کدام آرایهٔ ادبی را پدید آورده است؟	۰/۵
۲۶	**باتوجّه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.** «از عفو و خشم تو دو نمونه است روز و شب وز مهر و کین تو دو نمونه است شهد و سم» الف) لف‌های مصراع دوم را بنویسید. ب) نوع لف و نشر در مصراع اوّل مرتّب است یا مشوّش؟ ج) اوّلین و سومین جفت‌واژه‌های متضاد را بیابید و بنویسید.	۰/۵ ۰/۲۵ ۰/۵
۲۷	**«تلمیح» بیت زیر را در یک سطر توضیح دهید.** «چون خضر دید آن لب جان‌بخش دل‌فریب گفتا که آب چشمهٔ حیوان دهان توست»	۰/۵
۲۸	**با ذکر دو دلیل وجود آرایهٔ «اسلوب معادله» را در بیت زیر توضیح دهید.** «چشم عاشق نتوان دوخت که معشوق نبیند پای بلبل نتوان بست که بر گل نسراید»	۰/۵
۲۹	**در بیت زیر، دلیل وجود آرایهٔ «اغراق» را توضیح دهید.** «دلم گرفته از این روزها دلم تنگ است میان ما و رسیدن هزار فرسنگ است»	۰/۵

۳۰	**شاعر در کدام بیت، برای آفرینش «حس‌آمیزی از آمیختگی حواسّ ظاهری با امور ذهنی و انتزاعی بهره برده است؟** الف) از این شعر ترِ شیرین ز شاهنشه عجب دارم که سر تا پای حافظ را چرا در زر نمی‌گیرد؟ ب) نیست پروا تلخکامان را ز تلخی‌های عشق آب دریا در مذاق ماهی دریا خوش است	۰/۲۵
	بخش پنجم: نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)	
۳۱	**همهٔ بیت‌های زیر به جز گزینه ..... دربردارندهٔ مفاهیم شعر دورهٔ بیداری است.** الف) جنگ ننگ است در شریعت من جـز پی پـاس دین و حفـظ وطـن ب) غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم ج) داد معشوقه به عاشق پیغـام که کنـد مـادر تو با من جنـگ د) آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی دست خود ز جان شستـم از برای آزادی	۰/۲۵
۳۲	**با توجّه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.** «در آینه دوباره نمایان شد / با ابر گیسوانش در باد / باز آن سرود سرخ انالحق / ورد زبان اوست» الف) قالب شعر را بنویسید.	۰/۲۵
	ب) یک تشبیه فشردهٔ اضافی (اضافهٔ تشبیهی) بیابید.	۰/۲۵
	ج) واژهٔ «انالحق» نشانگر کدام آرایهٔ بدیع معنوی است؟	۰/۲۵
۳۳	**در نوشتهٔ «فردای آن روز به خاطرم آمد که دیروز یک دست از بهترین لباس‌های نودوز خود را با کلیهٔ متفرّعات به انضمام مایحتوی، به دست چلاق شدهٔ خودم از خانه بیرون انداخته‌ام، ولی چون تیری که از شست رفته بازنمی‌گردد، یک‌بار دیگر به کلام بلندپایهٔ از ماست که بر ماست، ایمان آوردم و پشت دستم را داغ کردم که تا من باشم دیگر پیرامون ترفیع رتبه نگردم»:** الف) مفهوم کنایی «پشت دست داغ کردن» چیست؟	۰/۵
	ب) بیت «سخنِ گفته دگر بازنیاید به دهن / اوّل اندیشه کند مرد که عاقل باشد» با کدام ضرب‌المثل این نوشته، مفهوم مشترکی دارد؟	۰/۲۵
۳۴	**باتوجّه به سرودهٔ زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید؟** «هر که گدای در مشکوی توست پادشاست شه که به همسایگی کوی توست چون گداست» الف) قالب شعر را بنویسید.	۰/۲۵
	ب) چرا این نوع شعر را الهام‌بخش «نیمایوشیج» در آفرینش شعر نو دانسته‌اند؟	۰/۵
۳۵	در بیت «گویند: روی سرخ تو سعدی، که زرد کرد؟ اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم»: الف) کدام واژه آرایهٔ «ایهام تناسب» را پدید آورده است؟	۰/۲۵
	ب) اگر هجاهای بیت را به شکل «سه تا، چهار تا، چهار تا، سه تا» جدا کنیم، وزن پایه‌های آوایی دوم و چهارم را بنویسید.	۰/۵

۳۶	باتوجّه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. «در فکر آن گودالم / که خون تو را مکیده است / هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم/ در حضیض هم می‌توان عزیز بود» موسوی گرمارودی	
	الف) آرایهٔ پارادوکس را نشان دهید.	۰/۲۵
	ب) این سروده به کدام واقعه در تاریخ اسلام اشاره دارد؟	۰/۲۵
	ج) شاعر این سروده، در کدام‌یک از سه شاخهٔ ادبیات معاصر در عصر انقلاب اسلامی قرارمی‌گیرد؟	۰/۲۵
	«موفق باشید» **جمع نمره**	**۲۰**

20shoo
گروه آموزشی بیست شو
بیست شو